

1975. – С. 186-200. Кузнєцова І. В. Особливості гендерної характеристики персонажів та гендерні характеристики автора. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/8700/1/%D0%93%D0%95%D0%9D%D0%94%D0%95%D0%A0.pdf> (дата звернення: 03.09.2014). Лакофф Р. Язык и место женщины / Робин Лакофф. – Гендерные исследования. Харьков, 2000, № 5 – С.245. Скрипник А. В. Гендерні особливості поезії Крістіни Пізанської. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики: зб. наук.пр./ М–во освіти і науки України, Київ, нац. ун–т ім. Тараса Шевченка / відп. Ред. Н. М. Корбозерова. – К, 2002–2010. Вип. 18 / відп. Ред. Н.М. Корбозерова. – К, 2010. Defoe D. Roxana / Defoe Daniel [ed. John Mullan]; – Oxford.: 2008. – 358 p. – ISBN-13: 978-0199536740. Inchbald E. A Simple Story / Elizabeth Inchbald. – London.: 1820. – 300p. Fielding H. Joseph Andrews / Henry Fielding [ed. George Saintsbury]; – A Penn State Electronic Classics Series Publication.: 2004. – 334p. Fielding S. The Adventures of David Simple [Електронний ресурс] / Sarah Fielding. – Blackmask Online.: 2002. – 338 p. Режим доступу: <http://www.searchengine.org.uk/ebooks/26/67.pdf>.

УДК 811.111'373.7

ДЕРГУН Т.В.

(Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)

ФУНКЦІЇ ІДИОМ В АНГЛОМОВНИХ ТРИФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЖУРНАЛЬНИХ СТАТТЯХ: ЛІНГВОРИТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

В англomовних трифразеологічних журнальних статтях – текстах із трьома фразеологізмами – ФО включаються у композицію на формально-смысловому рівні, пов'язаному із абзацним і змістовим членуванням. З урахуванням розміщення ФО у композиційних блоках статей виокремлено три моделі їх уживання: подієва, подієво-композиційна і подієво-дискурсивна. За подієвої моделі ФО вміщуються у блоці головної події й інших залежних секціях; за подієво-композиційної моделі ФО розподіляються між блоками головної події і секціями, присвяченими іншим станам справ; за подієво-дискурсивної моделі одні ФО характеризують головну подію, а інші забезпечують зв'язність тексту. За подієвої і подієво-композиційної моделей ФО виконують функцію статусної характеристики осіб; за подієво-композиційної і подієво-дискурсивної моделей ФО реалізують функцію загальної характеристики ситуації.

Ключові слова: фразеологічна одиниця (ФО), трифразеологічна журнальна стаття, композиція, подієва модель, подієво-композиційна модель, подієво-дискурсивна модель.

Дергун Т.В. Функции идиом в англоязычных трифразеологических журнальных статьях: лингвориторический аспект. В англоязычных трифразеологических журнальных статьях – текстах с тремя фразеологизмами – ФЕ включаются в композицию на формально-смысловом уровне, связанном с абзацным и содержательным членением. С учётом размещения ФЕ в композиционных блоках выделены три модели их текстового употребления: событийная, событийно-композиционная и событийно-дискурсивная. При событийной модели ФЕ употребляются в блоке главного события и других зависимых блоках; при событийно-композиционной модели ФЕ распределяются между блоком главного события и секциями, описывающими другое положение дел; при событийно-дискурсивной модели одни ФЕ характеризуют главное событие, а другие обеспечивают связность текста. При событийной и событийно-композиционной моделях ФЕ выполняют функцию статусной характеристики людей; при событийно-композиционной и событийно-дискурсивной моделях ФЕ реализуют функцию общей характеристики ситуации.

Ключевые слова: фразеологическая единица (ФЕ), трифразеологическая журнальная статья, композиция, событийная модель, событийно-композиционная модель, событийно-дискурсивная модель.

Derhun T.V. Functions of Idioms in English Magazine Articles with Three Idioms: Linguistic Rhetorical Perspective.

In English magazine articles with three idioms, units under study are incorporated into the textual composition at formal semantic level connected with paragraph and semantic division. According to the use of idioms in the textual sections three patterns of idiom use are distinguished: event-based, compositional event-based and discursal event-based. The event-based pattern requires the use of idioms in the main event section and those related to it; compositional event-based pattern places idioms in the main event section and sections, describing previous or present state of things; the discursal event-based pattern divides idioms into those which characterize the main event and those which provide for cohesion. According to event-based and compositional event-based patterns idioms perform the function of status characteristics of individuals, and according to compositional event-based and discursal event-based patterns idioms carry out the function of general situational characteristics.

Keywords: idiom, magazine article with three idioms, composition, event-based pattern, compositional event-based pattern, discursal event-based pattern.

Розвиток сучасної лінгвориторики характеризується інтеграцією її категорій у лінгвістичні студії, що визначає вивчення текстових функцій фразеологічних одиниць (ФО) з урахуванням етапів канонічної риторичної моделі текстопобудови, яка включає інвенцію як винайдення задуму; диспозицію, тобто послідовність викладу змісту; елокуцію, співвідносну з мовною орнаментациєю; запам'ятовування й відтворення [Безменова 1991, с. 22]. В англomовних журнальних текстах ФО, з одного боку, функціонують як інвентивно-елокутивні засоби, тобто вербалізують відібрані на стадії інвенції ідеї, а з іншого боку, забезпечують диспозицію окремих композиційних блоків. Тому мета цієї розвідки полягає у

встановленні інвентивного і диспозиційного призначення ФО в англомовних журнальних статтях. Зазначена мета передбачає розв'язання таких **завдань**: виявити композиційну специфіку англомовних журнальних статей; визначити місце ФО у їхній композиції з урахуванням взаємодії інвенції і диспозиції. **Об'єктом** дослідження слугують ФО у трифразеологічних журнальних статтях. **Предметом** є лінгвориторичний аспект функціонування ФО в аналізованих статтях. **Матеріалом** є ФО, відібрані з 27 журнальних статей тижневика *Newsweek*, у яких уживається три фразеологізми, котрі характеризують різні референти, тому ці тексти є поліреферентними.

При виконанні дослідження ми виходили з того, що композиція статей англомовних новинних часописів спирається на взаємодією смислового і формального рівнів [Талавіра 2014, с. 256]. Смысловий рівень композиції, пов'язаний з інвенцією, організовує текстові блоки, які включають заголовок і підзаголовок, об'єднані у блок короткого повідомлення; вступ; блоки головної і попередніх подій, контексту як повідомлення про більш широку ситуацію; вербальні реакції, авторські коментарі [Dijk 1986, с. 155–186]. Вказані блоки, виокремлені на матеріалі газет, також характерні для композиції журнальних статей, які разом з газетами належать до друкованого різновиду дискурсу, хоча часописи мають свою специфіку, зумовлену тим, що вони виходять раз на тиждень і призначені для аналізу й оцінки подій, що зумовлює аналітичний характер текстів. У статтях тижневиків блок головної події може бути редукований до кількох речень, натомість секції попередніх подій і контексту мають найбільший обсяг, а блоки коментарів і вербальних реакцій пронизують усю статтю [Талавіра 2014, с. 258].

На формальному рівні, співвідносному з диспозицією, зміст повідомлення структурується абзацним і пунктуаційним членуванням [Талавіра 2014, с. 257]. У композиції журнальних статей смысловий і формальний рівні об'єднуються у формально-смысловий [Талавіра 2014, с. 257], адже розміщення композиційних блоків відбувається у межах структурно виділених елементів. На смысловому рівні, який корелює з інвенцією, були визначені функції ФО двох видів: ієрархічні, які подають певні відношення між референтами, і неієрархічні, котрі описують референти без встановлення відношень між ними. На диспозиційному, тобто формальному рівні, відповідно до розміщення ФО у блоці головної події й інших секціях виокремлено моделі уживання ФО в статтях: подієва, подієво-композиційна і подієво-дискурсивна.

Ієрархічні функції ФО представляють статусну характеристику осіб і установ в аспекті підвищення або зниження статусу, взаємодії чи протистояння різностатусних учасників. Ієрархічна функція статусної характеристики реалізується через подієву і подієво-композиційну моделі.

Згідно подієвої моделі ФО вживаються у блоці головної події і пов'язаних із ним секціях, які репрезентують взаємодію учасників з різним статусом. За подієвої моделі ФО відображають взаємодію різностатусних політичних інститутів і президента США у статті під заголовком *Peanut-Butter Politics* [Newsweek 15.06.2009, 22] про розподіл грошей на освіту в США і залежність департаменту освіти від конгресу і президента. У блоці головної події конгрес як контролюючий орган характеризується ФЄ *to make sure* “упевнитись”, підзвітний конгресу департамент освіти позначається у секції коментарів до головної події ФЄ *the path of least resistance* “шлях найменшого супротиву”, підкреслюючи нижчий статус освітян стосовно конгресу. Президент Обама як особа з найвищим статусом і владою, який домінує над департаментом освіти, зображується за допомогою ФЄ *to have one's foot on somebody's neck* “цілком собі підпорядковувати” у заключному абзаці. Взаємодія вказаних ФО представлена у фрагменті: (9) *On Capitol Hill last week, members of Congress insisted that the administration stick to the “formulas” – Washington speak for the same old, same old. And they want to make sure the \$48 billion [...] in education stimulus funds continue to be spent exclusively on preventing teacher layoffs, not on reform.* (11) *The incentive to peanut-butter [...] the money is powerful not just on Capitol Hill but inside the Department of Education, where making nice to Congress is the path of least resistance.* (12) *Obama has the attention, for now, of the educrats. In*

fact, he's got his foot on their necks. Ієрархічна характеристика представлена послідовністю ужитих ФО: у блоці головної події (9) ФЄ *to make sure* указує на високий статус конгресу (*Congress*), який контролює використання грошей департаментом освіти. Поступливість останнього від конгресу при розподілі грошей відбиває ФЄ *the path of least resistance* у блоці коментарів (11). Домінування президента Обама над освітянськими чиновниками характеризується ФЄ *to have one's foot on somebody's neck*.

Подієво-композиційна модель статусної характеристики учасників подій утворюється при зображенні одними ФО головної події, а іншими одиницями – стану справ, непов'язаного з нею. У подієвій секції ФО зображують головних учасників, а в композиційній – другорядних. За подієво-композиційної моделі вживання ФО, вони відбивають підвищення, зниження статусу осіб або їх протистояння. Зростання статусу у статтях здійснюється за принципом позначення осіб від нижчого до вищого рангу, а його зниження відбувається у зворотному напрямку. Підвищення статусу описується взаємодією таких ФО: *bona fides* → *to take measures*, а зниження статусу акцентується послідовністю ФО *to keep an eye out for* → *to make way for*; *to take charge* → *to make money*; *to wage war* → *small talk*, *to fall in love*; протистояння різностатусних учасників підкреслюють ФО *common ground* ↔ *Achille's heel*.

Подієво-композиційна модель, за якої ФО відбивають зниження статусу осіб, представлена у статті під заголовком *The Dictator Protection Plan* [Newsweek 28.02.2011, 36–40]. У цьому блоці головної події повідомляє про військових з найвищим статусом, котрі описуються за допомогою ФС *to be in charge* “завідувати, бути старшим”. У пов'язаній із головною подією секцією коментарів, у яких зображуються офіцери нижчого рангу за допомогою ФС *to make money* “заробляти гроші”. Композиційна частина представлений блоком попередніх подій, протиставлених сучасному стану справ у країнах Близького Сходу, ФЄ *to make sure* “упевнитись” характеризує колишнього диктатора Єгипту. Взаємодія указаних ФО представлена у наступному фрагменті: (2) *The torture chambers have not been opened yet in Tunisia or Egypt. The dictators are gone, but not their Praetorian guards, who are now in charge*. (6) *So it's also a good idea to make the army a partner in dictatorship by giving officers plenty of special opportunities to make money*. Ієрархічна функція зниження статусу представлена послідовністю ФС *to be in charge* і ФС *to make money*. У наведеному блоці головної події (2) найвищий статус особистих охоронців колишніх диктаторів Тунісу і Єгипту (*Praetorian guards*) підкреслюється ФС *to be in charge*. Характеристика офіцерів армії (*officers*), нижчих за рангом, описується ФС *to make money* у блоці коментарів (6), де зображується їх фінансова залежність від колишніх охоронців, які зараз уособлюють диктатуру (*dictatorship*). Композиційна функція ФЄ *to make sure* відображається у блоці попередніх подій (10), не пов'язаному із сучасним станом справ, у якому ФЄ *to make sure* характеризує колишнього єгипетського президента Мубарака (*Egypt's Mubarak*), який мав високий статус: (10) *Egypt's Mubarak had his own way of insuring longevity: he made sure none of his senior officers was popular enough or, it was said, smart enough to stage a coup*.

Подієво-композиційна модель уживання ФО, спрямована на характеристику протистояння різностатусних учасників, представлена у статті під заголовком *Young Man in a Hurry* [Newsweek 7.12.2009, 30], у якій ідеться про незадовільну діяльність президента Обама. Подієвий складник формується уживанням ФС *common ground* “спільна мова” і ФЄ *Achille's heel* “вразливе місце” у секції коментарів (1) до блоку головної події, який повідомляє про відсутність досягнень у роботі Обама “*About one thing left and right seem to agree: Obama hasn't done anything yet.*”. Об'єднання журналістки і колишнього віце-президента, які мають нижчий за президента статус, подає ФС *common ground*, глава держави характеризується за допомогою ФЄ *Achille's heel* “ахіллесова п'ята”, що вказує на слабе місце при його високому становищі: (1) *Maureen Dowd and Dick Cheney have found common ground in scoffing at the president's "dithering."* [...]. *The sarcasm brigade thinks it has finally found an Achille's heel in his lack of accomplishments.*

Композиційна функція ФС *to lose sight of* “випускати з уваги” у секції коментарів (4) до

блоку контексту, де описується стан справ у ширшому ракурсі, полягає у спростуванні думки про бездіяльність президента: (4) *We are so submerged in the details of this debate – whether the bill will include a “public option,” limit coverage for abortion, or tax Botox – that it’s easy to lose sight of the magnitude of the impending change.*

Неієрархічні функції ФО спрямовані на характеристику компонентів ситуації, у яких відсутній зв'язок. Функція загальноситуативної характеристики складників ситуації реалізується ФО в рамках подієво-композиційної і подієво-дискурсивної моделей.

За подієво-композиційної моделі, ФО здійснюють загальноситуативну характеристику політичних режимів, труднощів у бізнесі і позитивної динаміки в економіці. Подієво-композиційна модель представлена у статті під заголовком *Forget about Fidel* [Newsweek 16.03.2009, 13], присвяченій політичному режиму на Кубі. У блоці головної події позначається зміна кубинського політичного режиму за допомогою ФЄ *to give way to* “поступатися, змінюватися”. У коментарях до секції головної події кубинці зображуються в кількісному аспекті за допомогою ФЄ *the lion’s share* “левова частка”. Водночас у коментарях до блоку контексту про вплив США на Кубу дії американського конгресу описує ФЄ *to take a step* “вживати заходів”. Послідовність указаних ФО представлена у наступному фрагменті: (2) *Cuba’s people, the lion’s share of whom were born after 1959, face a future that promises little in the way of either prosperity or freedom.* (6) *We do not want to see a Cuba that fails, in which the existing regime gives way to a repressive regime of a different stripe or to disorder marked by drugs, criminality, terror or a humanitarian crisis that prompts hundreds of thousands of Cubans to flee their country for the United States.* (8) *Going beyond this and dealing with the basics of the embargo – or removing Cuba from the list of state sponsors of terrorism – would likely require congressional approval. Current law, though, makes it almost impossible to take such steps.* У наведеному блоці коментарів (2) до головної події масштабність можливого погіршення ситуації на Кубі підкреслена ФЄ *the lion’s share*, яка у сполученні з фразою *a future that promises little* (“малообіцяюче майбутнє”) указує на те, що найбільша частина населення матиме тяжке майбутнє. Наростання проблем у кубинській політиці позначене у блоці головної події (6) ФЄ *to give way to*, відбиваючи негативну трансформацію політичного режиму (*a repressive regime, disorder, a humanitarian crisis*). Композиційний складник моделі вживання ФО представлений у блоці коментарів (8) ФЄ *to take a step*, яка у сполученні з прикметником *impossible* свідчить про неможливість зняття конгресом (*congressional approval*) заборони на торгівлю.

За подієво-дискурсивної моделі одні ФО характеризують референти у блоці головної події і пов'язаних із ним секціях, а інші забезпечують зв'язність дискурсу [Schiffrin 1987, с. 326], пов'язуючи його сегменти [Fraser 1999, с. 938]. За цієї моделі ФО здійснюють загальноситуативну характеристику фінансової системи США у двох блоках коментарів зі статті під заголовком *A Lonely Success* [Newsweek 27.09.2010, 6] про врятування американської економіки від колапсу. У першій секції коментарів характеризується фінансова система США за допомогою ФЄ *to come to a standstill* “опинитися у безвиході”, а в другій – діяльність учасників подій зображується за допомогою ФЄ *to come to the conclusion* “прийти до висновку”.

Дискурсивний компонент уводиться ФЄ *in the long run* “у кінці кінців”, про що свідчить уривок зі статті: (7) *Had the financial system gone under, the American economy would have come to a standstill.* (8) *The fact that people of wildly differing political persuasions all came to the conclusion that this was the right policy should be some proof that it was not ideologically motivated.* (9) *Unfortunately, the problems we face in the future are less like heart attacks and more like cancer – problems that if unattended will grow and metastasize. In the long run, though, they’ll have the same effect on the patient.* У наведеному блоці коментарів (7) до головної події покращення американської економіки (*American economy*) відображається ФЄ *would have come to a standstill* в умовному способі, указуючи на те, що руйнування фінансової системи вдалося оминути. Врятуванню від кризи сприяла діяльність людей різних політичних переконань (*people of wildly differing political persuasions*), представлена ФЄ *to come to the*

conclusion у блоці коментарів (8). Дискурсивна роль ФЄ *in the long run* у заключному абзаці (9) полягає у виконанні підсумково-проспективної функції, тобто у зображенні неминучого погіршення у сфері економіки в майбутньому.

Висновки. В англomовних трифразеологічних журнальних статтях – текстах з трьома ФО, які описують кілька референтів – ФО разом з іншими одиницями забезпечують формально-смысловий рівень композиції. Відповідно до розміщення ФО у змістових блоках статей диференціюємо подієву, подієво-композиційну і подієво-дискурсивну моделі уживання досліджуваних одиниць в англomовних журнальних текстах. За подієвої моделі ФО характеризують компоненти референтної ситуації у блоці головної події і пов'язаних із ним секціях коментарів і вербальних реакцій, за подієво-композиційної моделі одні ФО зображують головну подію, а інші описують попередній або супутній стан справ. За подієво-дискурсивної моделі одні ФО подають головну подію, а інші забезпечують зв'язність змісту повідомлення. За подієвої і подієво-композиційної моделей досліджувані одиниці виконують функцію статусної характеристики осіб і державних установ. За подієво-композиційної і подієво-дискурсивної моделей ФО здійснюють функцію загальноситуативної характеристики окремих складників ситуації, які не вступають в ієрархічні відношення.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у виявленні функцій ФО в англomовних чотирифразеологічних журнальних статтях.

Література

Безменова Н. А. Очерки по теории и истории риторики / Н.А. Безменова. – М. : Наука, 1991. – 215 с. Талавіра Н.М. Функції прийменникових безартикульних зворотів у композиції інформаційно-аналітичних статей англomовних журналів / Н.М. Талавіра // Науковий вісник Чернівецького університету. Серія Германська філологія. – 2014. – Вип. 692–693. – С. 256–259. Dijk van T.A. News schemata / T.A. van Dijk // Studying Writing. Linguistic Approaches. – Beverly Hills : Sage, 1986. – P. 155–186. Fraser B. What are discourse markers? / B. Fraser // Journal of Pragmatics. – 1999. – Vol. 31. – P. 931–952. Schiffrin D. Discourse Markers / D. Schiffrin. – Cambridge : Cambridge University Press, 1987. – 364 p.

УДК 81'22+81'373.612.2

СМЕЦЬ О.В.

(Хмельницький національний університет)

ПРИЙОМ ВИСУНЕННЯ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ

У статті досліджується прийом висунення у художніх прозових творах сучасних британських і американських письменників. Відзначається роль сильних позицій у створенні ефекту висунення. Характеризуються принципи висунення та засоби їх передачі в українському перекладі.

Ключові слова: висунення, сильна позиція, аллюзивний заголовок, когезія, прийом перекладу.

Емец А.В. Приём выдвижения в художественном тексте в аспекте перевода. В статье исследуется приём выдвижения в художественной прозе современных британских и американских писателей. Определяется роль сильных позиций в создании эффекта выдвижения. Характеризуются принципы выдвижения и способы их передачи в украинском переводе.

Ключевые слова: выдвижение, сильная позиция, аллюзивный заголовок, когезия, приём перевода.

Yemets O.V. The device of foregrounding in the literary text: the translation aspect. The device of foregrounding in the literary prose of modern British and American writers is investigated in the article. The role of strong positions in the creation of foregrounding is singled out. The principles of foregrounding are characterized as well as the devices of rendering them in the Ukrainian translation.

Key words: foregrounding, strong position, allusive title, cohesion, translation device.

Одним з основних понять стилістики є висунення (foregrounding). Термін був введений представниками Празького лінгвістичного гуртка та російськими формалістами. **Висунення** визначається як способи формальної організації тексту, що фокусують увагу читача на певних елементах повідомлення і встановлюють семантично релевантні відносини між елементами одного або різних рівней [Арнольд 2002, с.99]. Одне з сучасних визначень висунення також виділяє той факт, що ті елементи повідомлення, на яких концентрується увага читача, викликають здивування своєю несподіваністю і і непередбачуваністю з метою